

ORGANISATIEARCHIEF OF PERSOONSARCHIEF?

prof. dr. G. Kwanten 

Heel wat archiefdiensten bewaren de archieven van organisaties (vakbonden, politieke partijen, mutualiteiten, coöperaties, religieuze instituten) evenals de archieven van personen met een verantwoordelijke functie binnen diezelfde organisaties, meestal voorzitters en secretarissen-generaal. Vaak bevatten die persoonsarchieven betere en meer systematisch bewaarde dossiers dan de organisatiearchieven zelf. Steeds stelt zich de vraag van de scheidingslijn tussen beide categorieën archieven. Gaat het werkelijk om een persoonsarchief of om een onderdeel van een organisatiearchief? Wat met overlappende reeksen: dringt zich daar een strenge selectie op? Hoe kunnen beide bestanden, bij een eventuele gescheiden bewaring en ontsluiting, toch voldoende geïntegreerd worden? Wat met de raadpleging en de toegankelijkheid van deze 'persoonsarchieven' archieven: wie is daar uiteindelijk verantwoordelijk voor?

Reeds gedurende de tijd van het Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830), maar vooral daarna schonk de overheid aandacht aan het oude archief. Algemeen rijksarchivaris L.-P. Gachard legde de grondslag voor de organisatie van de rijksarchieven en hield ook toezicht op het archiefbeheer door steden en gemeenten. Enkele grotere steden bouwden in de tweede helft van de 19de eeuw een archiefdienst uit.

Het onderzoek naar bewaring, vernietiging en ontsluiting van archief op stedelijk niveau, sluit aan bij de aandacht die internationaal en ook in Vlaanderen geschonken wordt aan de overgang van een preparadigmatische naar een paradigmatische omgang met archief. Een evolutie die vanaf het midden van de 19de eeuw zichtbaar wordt. In deze context werd reeds onderzoek naar de archiefsituatie in Oudenaarde verricht. Ook voor andere steden (Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven, Lier, Mechelen, ...) waar veel ancien regime-archief werd bewaard, waar de stedelijke overheid het belangrijk vond om het archief in eigen beheer te houden en een eigen stedelijke archiefdienst heeft opgericht.